

Crítica

La vida espiritual d'un poble

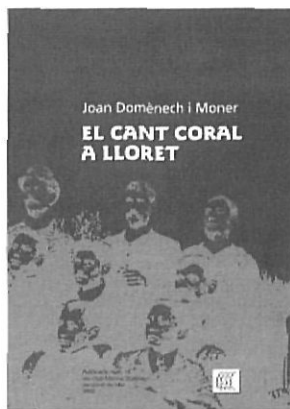
DOMÈNECH I MONER, Joan.

El cant coral a Lloret.

Club Marina Casinet.
Lloret de Mar, 2002.

La monografia sobre el cant coral a Lloret, de Joan Domènech, té com a detonant el 50è aniversari de la fundació de la Unió Llorentenca i és una altra de les seves contribucions, diguem-ne monumentals, a la història cultural de la vila.

Com passa sovint en la perspectiva dels estudis locals, no sempre amb èxit, el treball té una aspiració de completesa —en la línia d'altres que ha dut a terme, com ara *el que dedicà a l'ensenyament*—, em sembla que assolida, dins el marc que la documentació disponible permet. El recorregut s'inicia el s. XVI, amb la primera aparició del cant en la formació dels infants (amb el proverbial sacerdot Jaume Felip Gibert, el rector amb qui sembla que començà tot el que té un cert interès a Lloret) o la recuperació a partir dels padrons de l'ocupació d'un «salmaire» del XVIII (mot conservat en alguns indrets com a motiu o nom de casa), i avança pel camí de la música profana, de les corals de l'època florent del XIX. No oblidat els grans personatges generals (Clavé) o locals (Frigola, Montero, Moner...), les grans manifestacions de la veu col·lectiva, des de les caramelles i els cants religiosos (missa, pro-

cessons...) fins a les explosions vilatanes de l'òpera *Marina*, un símbol llorentenc. Hi tracta la trajectòria de totes les formacions actives a Lloret, en especial de l'Harmonia Llorentenca —a la qual ja havia dedicat un article anterior—, que va generar local propi i un seguit d'iniciatives, però també la Unió Llorentenca dels anys 50 del segle XX.

Entre les diverses aportacions que fa, centenars de detalls procedents de programes de mà, de cartells, etc., permeten refer la vida musical de Lloret al llarg dels dos darrers segles. Un altre recurs documental valuós —part important de l'èxit del treball— ha estat la premsa històrica, amb col·leccions cada cop més completes als arxius locals i de la qual és tan pròdiga la vila de Lloret. I també hi ha un esforç notable per recuperar material vinculat a les diverses corals: els estendards o les caixes on es guardaven els llibres, però també fotografies i altre material que té un valor

sentimental i també documental molt significatiu.

El fet que no deixi de banda, al costat dels cors constituïts, les manifestacions ocasionals del cant, com ara les caramelles, els aplecs d'ermita amb presència coral i els grups parroquials que animen les celebracions, fa del llibre de Domènech un estudi molt atent als detalls i a la dedicació de moltes persones, durant el període considerat, a un conjunt de fenòmens musicals que contribueixen, com diu l'autor mateix, a formar el nervi de la vida espiritual d'un poble.

Narcís Figueras Capdevila

El patrimoni d'un poble

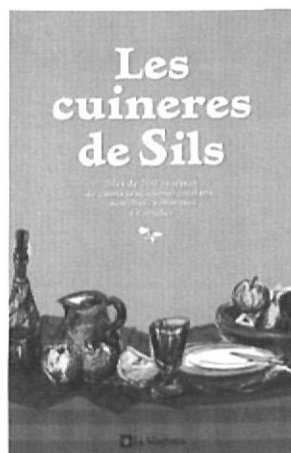
DIVERSOS AUTORS

(editat per Anoro, Francesc).

Les cuïneres de Sils.

La Magrana, Barcelona,
2003. 256 pàgines.

Avui molt pocs neguen que la gastronomia és una part fonamental de la riquesa cultural d'un país. *Les Cuïneres de Sils* reafirma aquesta certesa. Enfront d'altres productes amb llacunes lamentables (n'hi ha que ni tan sols expliquen les proporcions d'ingredients necessàries per a cada recepta) aquest llibre ofereix una recopilació magistral dels plats tradicionals de la Selva interior. Som davant d'una

obra lloable, elaborada gràcies a la preservació de la cuina tradicional pel col·lectiu de les Àvies de Sils. És molt més que un receptari o una simple continuació de *La cuina a Sils* (1994). En total, trobem més de dues-centes menes de vedella, conill, pollastre o cabrit. Mentre que el bacallà, la sípia i els calamars són els únics productes de mar d'una terra interior on el peix d'aigua salada no és tradicional.

Destaca l'intel·ligent ús de les peces del text, que ens expliquen possibilitats alternatives d'elaborar un mateix producte, les seves variants, les diferents maneres de cuinar-lo al llarg de la història, curiositats com, per exemple, els indrets on trobem rossinyols o la manera de coure els cargols. Aquells que siguin llaminers o vulguin fer somiar els nens, tenen un apartat de dolços en la part final. Un treball digne, ben estructurat; gairebé imprescindible.

Moisés de Pablo

Una gran bossa de llamins

Atles literari de les terres de Girona. Segles XIX i XX.

Narcís-Jordi Aragó i Mariàngela Vilallonga, editors.
Diputació de Girona, 2003.
2 vol., 1.205 pàgines.

A la portada de cadascun dels dos volums d'aquest Atles literari s'hi veuen vuit fotografies de paratges emblemàtics de les comarques gironines, emmarcats sempre per un arc, ja sigui el d'una volta de la plaça Major de Banyoles o l'esvoranc del castell de Sant Joan per on s'atalaia la platja de Blanes. Semblantment al visor d'una càmera fotogràfica, el punt de vista és subratllat bo i recordant-nos que hi ha hagut, abans que nosaltres, un ull mediador que ha triat l'objectiu i ara ens l'ensenya des de l'angle precís. Com aquell arc de tartana sota el qual Josep Pla va contemplar per primer cop el campanar de Sant Feliu en acostar-se a Girona, així les descripcions dels llocs gironins recollides en aquesta nova i ja imprescindible eina literària ens aïllen una realitat coneguda i ens la reconstrueixen des d'uns esguards corpesos i experts.

Han estat nou els cartògrafs que s'hi han esmerçat durant tres anys, en una feixuga feina d'atlant, garbellant autors i obres per tal que cada topònim tingui el seu passatge i cada llibre trobi el lloc que l'ha inspirat. A

Narcís-Jordi Aragó, coeditor general conjuntament amb Mariàngela Vilallonga i, també amb ella, redactor del capítol del Gironès, li ha suposat continuar, actualitzar i eixamplar comarcament la seva *Guia literària de Girona*. El bisbalenc Xavier Cortadellas s'ha responsabilitzat del Baix Empordà, alhora que Jordi Pla ho feia de l'Alt Empordà. Narcís Figueras ha redactat des de Sils el quadern de bitàcola de la Selva, Margarida Casacuberta el de la Garrotxa, Jordi Mascarella el Ripollès, Sebastià Bosom la Cerdanya i Xavier Xargay el Pla de l'Estany. Per bé que quantitativament guanya el Gironès, les altres set comarques no li van pas a la saga, perquè totes tenen algun espai que ha aglutinat l'interès literari o algun autor que s'hi ha centrat profusament. Així, només hi ha hagut lloc per fer una llista de tots els escriptors de la

Fageda d'en Jordà o les «restauracions» literàries del monestir de Ripoll. En favor de la diversitat, ha calgut estar-se de caure massa sovint en la temptació Pla, per exemple, o en d'altres mirades destres que mereixen elles soles llibres sencers: Verdaguer a Ripoll o al Pla de l'Estany, Ruyra a Blanes, Fages de Climent a l'Alt Empordà, Joan Maragall per la Garrotxa o la Cerdanya, Guerau de Liost o Marià Manent al Montseny.

L'autolimitació temporal als segles XIX i XX deu haver estat provocada tant per no sobredimensionar l'Atles com perquè en aquests segles fa de més bon establir la boirosa ratlla del que és o no és literatura. La pauta d'inclusió dels textos ha estat la clara consciència literària des de la qual han estat escrits, i malgrat les reticències, expressades al pròleg, a incloure historia-

